

דף קיז.

עין משפט ב.

או"ח סימן תעג סעיף א
עיין לעיל דף קיד. עין משפט א

דף קיז:

עין משפט א.

או"ח סימן רפח סעיף א

א. אומר ויכולו^ז בתפלת ערבית.
או"ח סימן תפז סעיף א

א. בתפילת ערבית, שחרית ומנחה אומר ג' ראשונות וג' אחרונות
ובניהם קדושת היום, שהם אתה בחרתנו וכו', ותתן לנו וכו'^ח, זמן

ז. בשבת קי"ט ע"ב אמרו כל האומר ויכולו כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה
בראשית, אל תקרי ויכולו אלא "ויכלו פי' הקב"ה והאדם".

ו. ועוד שם כל האומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לאדם מניחין את ידיהם על
ראשו ואומרים לו "וסר עונך וחטאתך תכופר" וע"כ יש להרהר בתשובה לפני אמירת ויכולו
כי הכפרה באה ע"י התשובה, כה"ח אות ב'.

ז. והמנהג בערבית לומר וינוחו בה ובשחרית אומרים וינוחו בו ובמנחה "בם" וגורי
האר"י ז"ל קיימו מנהג זה וכתבו סוד בדבר, וגם בהגהת הרמ"ז כתב כן והוסיף שיש סוד
בדבר, אך מנהג בית אל בירושלים לומר בערבית בה ובשחרית ובמנחה בו, וכן ברצה
והחליצנו בברהמ"ז בלילה יש לומר בה וביום בו וכל אחד ומנהגו בזה, והנהגים לומר
במנחה "בם" יאמרו גם שבתות בלשון רבים, כה"ח אות ב'.

ח. ובשער הכוונות דף ע"א ע"ג כתב טעם ע"פ הסוד באמירת ג' פעמים "ויכולו השמים".
ואם התחיל רצה בעמידה ולא אמר ויכולו יאמר אחרי העמידה פעמים ויכולו, כה"ח אות
ד'.

ה. את יום טוב מקרא קודש, ומנהגינו לומר את יום חג המצות הזה זמן חרותנו מקרא
קודש זכר ליציאת מצרים, ואין אומרים באהבה מקרא קודש, שהרי כבר אמר אהבה
ב-ותתן לנו ה' אלוקינו "באהבה" מועדים לשמחה, אבל כשחל השבת אומרים פעמים
באהבה ובלבוש כתב הטעם. ומנהג הספרדים לומר פעמים באהבה גם כשחל ביום חול.
כה"ח אות ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. אם חל בשבת אומר את יום השבת הזה ל ואת יום חג המצות הזה, וחותרם מקדש השבת מ וישראל והזמנים. ואין אומרים ברכת מעין שבע נ.

עין משפט ב. אר"ה סימן תעט סעיף א

א. מוזגין לו כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון ט, ואח"כ מברך בורא

ל. ויש גירסא "את יום המנוח הזה" כגירסת רש"י, אך היום כמעט רוב העולם שגור בפיהם "את יום השבת הזה". אם חל ערב פסח בשבת י"א לכה דודי כולו וי"א רק מזמור לדוד לקבלת שבת. כה"ח אות ג'.

מ. מה שמקדים השבת לפני ישראל, כיון שהשבת מקודשת וקיימת מששת ימי בראשית, וא"צ קידוש ב"ד.

ו. ואם חתם מקדש ישראל והזמנים בלי שהזכיר שבת בחתימה יצא בדיעבד. כה"ח אות כ'.

ז. שנתקנה בשביל המאחרים בבכנ"ס שלא יזיקום המזיקים ובליל פסח שהוא ליל שימורים אין חשש, אך הרש"ש בספר נהר שלום כתב לאמרה כשאר יו"ט שחל להיות בשבת אע"פ שנראה שאין לה מקום מ"מ צריך לאמרה גם בליל פסח שחל להיות בשבת, וכן נהגו בבית אל ההולכים ע"פ תורת האר"י ז"ל לאומרו וכמו שכתב הרב שמן ששון בפתח עינים בסדר כוונת פסח, וכתב דלא כמו שכתב הרב אג"ן בהקדמת ספר דברי שלום, וכתב בכף החיים אות כ"ב דבכל מקום שיש מנהג לא אמרינן ספק ברכות להקל, וא"כ כל אחד ומנהגו, ועכ"פ בכל מקום שהוא חדש ואין להם מנהג קבוע אין לאומרו ע"פ דברי מר"ן השו"ע וזה עדיף, אבל אותם מקומות שנהגו להתפלל ע"פ כוונות האר"י ואומרים אותו מקדמת דנא יש להם על מה שיסמוכו, ואין לעשות מחלוקת ח"ו בשביל זה דברכות אינם מעכבות.

גם למקומות שאין אומרים ברכת מעין שבע מ"מ אומרים ויכולו בקול רם עד לעשות, וקדיש שלם. כה"ח אות כ"ג.

ט. ממשנה פסחים קי"ז, וצריך הכוס שטיפה והדחה, ובלילה הזה יהדר במצוה. ב"ח. ואף אם הוא נקי ע"פ הזוהר צריך שטיפה והדחה. כה"ח אות א'.

ואפי' למ"ד דבעלמא ברכת המזון אין טעונה כוס כאן בד' כוסות תיקנו רבנן דרך חירות דכל כוס יעשה בו מצוה. ואפי' אם הוא יחיד מברך על הכוס. מפסחים קי"ז ע"ב. כה"ח אות ב'.

ו. ובענין ברכת חתנים בליל פסח לנוהגים לברך אותה על ב' כוסות אחד לשש ברכות, והשני לברכת הגפן וברכת המזון, וכמו שכתב בשו"ע אבן העזר סי' ס"ב סעיף ט' לסברא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

פרי הגפן ושותה אותו בהסיבה ^ע ואינו מברך אחריו, ולא ישתה יין בינו לבין כוס רביעי ^פ.

הגה: ומכוס שלישי עצמו יכול לשתות ממנו כמה פעמים ^ז, דהכל נחשב לשתיה אחת, ואפי' הפסיק בנתיים יותר מכדי אכילת פרס, ולא הוי כמוסיף על הכוסות כיון שהיה דעתו עליו בשעת הברכה.

א. ב. מצוה לחזור אחר זימון ^ק.

הגה: הגדול אומר הודו לה' וכו' וכן "אנא ה' הושיעה נא" וכו' והאחרים חוזרים אחריו.

הראשונה, וכדי שלא יוסיף על הכוסות כתב בד"מ סי' תע"ג שיברך ברכת המזון על הכוס שלו וז' ברכות על הכוס של החתן עכ"ל. והיינו שש ברכות על כוס החתן מקודם ואח"כ גפן על כוס ברה"מ של בעל הבית, וכמ"ש באבן העזר שם, מ"מ הרב החיד"א בס' חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות י"ג כתב דגם לנהגים לברך ז' ברכות על ב' כוסות, בליל פסח יברך ז' ברכות על כוס ברכת המזון ויברך גפן תחילה ואח"כ שש ברכות חתנים.

וְעֵינַי בְּכַהֲנֵי דְהַעֲלָה דִּישׁ לְבָרֵךְ גַּפֵּן לְבִסּוּף אַחַר שִׁיבְרַךְ שֵׁשׁ הַבְּרָכוֹת, וּבִמְקוֹם שִׁמְבֻרִים רַק אֲשֶׁר בְּרָא יְבָרֵךְ אוֹתָהּ מִקּוֹדֵם וְאַחֲ"כַּ הַגַּפֵּן לְבִסּוּף וְדֹלָא כְּרַב הַחִיד"א, מ"מ אִם נִהְיָ לְבָרֵךְ גַּפֵּן תְּחִילָה יֵשׁ לָהֶם עַל מִי לְסַמּוֹךְ וְאִין מְשַׁנִּים הַמְנַהֵג. כַּהֲ"ח אוֹת ג'.

וְאִם אִין שֵׁם מִי שִׂוִּדַע לְבָרֵךְ הַשֵּׁשׁ בְּרָכוֹת רַק בְּעַה"ב הַמְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמְזוֹן יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ כּוֹלֵם עַל כּוֹס בְּרַכַּת הַמְזוֹן, וַיֹּאמֶר הַשֵּׁשׁ בְּרָכוֹת קוֹדֵם וְאַחֲ"כַּ גַּפֵּן. כַּהֲ"ח אוֹת ד'.

ע. ואם שתה אותו בלא הסיבה עיין בסי' תע"ב סעיף ז', ובכה"ח שם אות מ"ח דהעלה שא"צ לחזור ולשתות בהסיבה.

פ. כדי שלא ישתכר ולא יוכל לומר ההלל, מירושלמי. והמרדכי כתב שנראה כמוסיף על הכוסות והתוס' כתבו הטעם שלא יבטל טעם המצה ולכל הטעמים מים מותר לשתות. וכ"כ הפר"ח.

צ. ועכ"פ צריך לשתות בבת אחת בשתייתו הראשונה מכוס שלישי רוב רביעית. כה"ח אות י'.

מ"מ אם הכוס השלישי גדול הרבה לא ישתה הרבה ממנו כדי שלא ישתכר. מ"ב אות ז'.

ק. כדי שיהיו ג' בשעת קריאת ההלל. כ"כ הלבוש, וזו מצוה לחזור אחריה וכן להודו שאומרים בהלל, והמ"א בס"ק ב' כתב דכל המצוה היא בשביל הודו שבהלל ולא בשביל הזימון של ברכת המזון. ונשים חייבות בהלל בליל פסח.

הגה: נהגו שבע"ה מברך ר' ברכת המזון בזימון בליל פסח, שנאמר "טוב עין הוא יבורך", והוא נקרא טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול וכו'.

עין משפט ג. אר"ח פימן תפ פעיף א

א. מוזג כוס רביעי ומתחיל "שפוך חמתך" וגומר עליו את ההלל ש, ואינו אומר יהללוך אלא אומרה אחר גמר הלל הגדול, שהם כ"ו פעמים כי לעולם חסדו, ואח"כ אומר נשמת כל חי וישתבח עד ומעולם ועד עולם אתה אל^ת, ואז יאמר יהללוך עד מלך מהולל בתשבחות. אח"כ שותה כוס רביעי בהסיבה בלא ברכה תחלה.

הגה: ובסי' תע"ד נתבאר דמנהג אשכנז לברך.

ב. מברך אחר כוס ד' על הגפן ועל פרי הגפן^א. ואם שתה אותו בלא הסיבה, צריך לשתות אחר בהסיבה^ב, ומברך לפניו הגפן לפי שהסיח דעתו מלשתות עוד.

ר. ואפי' אם יש לו אורח, בעה"ב מברך. כה"ח אות י"ט.

ש. ומתחיל "לא לנו" ואינו מברך על ההלל, גם בחלק שאומר לפני הסעודה, כן הסכמת הפוסקים. ומה שחותמין בברכת יהללוך וכו' אף שאין מברכין תחלה כתבו התוס' בברכות י"ד ע"א לפי שהיא הודאה בעלמא ואפי' שהיא ארוכה קצת תקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו באלהי נשמה, ובתוס' פסחים ק"ד ע"ב כתבו הטעם דברכה שאחר פסוקים א"צ פתיחה. כה"ח אות ב'.

ויקרא ההלל בנועם ובקול רם כמו שמוכא בזוהר. שם אות ג'.

גם אבל שלא נהג אבילותו קודם החג אומר את ההלל. כה"ח אות ה'.

ת. וי"א אחרי מעולם ועד עולם אתה אל אומר הלל הגדול ונשמת וחותם מהולל בתשבחות, כ"כ המ"א בס"ק א' ממהרי"ל וכל אחד ומנהגו. שער הציון אות ה'.

וואם שכח וחתם בברכת ישתבח יאמר יהללוך אח"כ בלא ברכת החתימה, וה"ה לבני אשכנז שחותמין בישתבח אם שכח וחתם ביהללוך לא יחתום בישתבח. כה"ח אות ח'.

ואחרי זה אומר פיוטים כל אחד ומנהגו, וחסידים ואנשי מעשה אומרים שיר השירים. כ"כ השל"ה.

א. ומכוון לפטור גם כוס השלישי בברכה אחרונה. מ"ב אות ז'.

ב. והרמ"א הכריע בסי' תע"ב סעיף ז' דלדין שאין דרכו של אדם להסב בכל השנה א"כ א"צ לחזור ולשתות בהסיבה. כה"ח אות ט"ו.

הגה: י"א שיש לפתוח הדלת באמירת שפוך חמתך כדי לזכור שהוא ליל שימורים, ובזכות האמונה יבא המשיח וישפוך חמתו על המכחישים בו, וכן נוהגים, ויכול לגמור ההלל אף שלא במקום הסעודה.^ג

עין משפט ד. אר"ח סימן תעג פעיף ג

ג. אם ירצה לשתות כמה כוסות הרשות בידו^ד, ומ"מ ראוי ליזהר שלא לשתות בין כוס ראשון לשני^ה אם לא לצורך גדול^ו, כדי שלא ישתכר וימנע מלעשות הסדר וקריאת ההגדה.

עין משפט ה. אר"ח סימן תעט פעיף א
עיין לעיל עין משפט אות ב.

ג. ואף שהד' כוסות אינם במקום אחד אין זה מעכב. ומ"מ טוב להחמיר לצאת גם לדעת הראב"ד שמחמיר.

ד. ולפי דעת הרמ"א שמברכים על כל כוס ברכה ראשונה כמבואר בסי' תע"ד א"כ מה שמותר לשתות בין ראשון לשני רק בהיה בדעתו לשתות בענין שא"צ לברך עליו, דאל"כ הוי כמוסיף על הכוסות. מ"ב אות י"ג.

ה. לחוש לדעת הכלבו דאסור בין ראשון לשני כדי שלא ישתכר. כה"ח אות ל"ז.

ו. כגון שלא הבדיל, אבל שאר משקין שאינם משכרין מותר לשתות בין ראשון לשני לכו"ע. מ"ב אות ט"ז. ויש אוסרין גם באינו משכר. כה"ח אות מ'.